

ODBOROVÝ ZVÄZ DREVO, LESY, VODA **Osadná 268/6, 831 03 Bratislava**

Vybrané legislatívne zmeny od 1.1.2024

1. Zmena sadziieb poistného na starobné poistenie pre sporiteľov v súvislosti so zmenou sadzby povinných príspevkov na starobné dôchodkové sporenie

V súvislosti so znížením sadzby povinných príspevkov na starobné dôchodkové sporenie od 1. januára 2024, t. j. v roku 2024 a v nasledujúcich rokoch na **4 % z vymeriavacieho základu**, sa od tohto dátumu súčasne zvyšuje sadzba poistného na starobné poistenie pre sporiteľov nasledovne.

V roku 2024 a v nasledujúcich rokoch je sadzba poistného na starobné poistenie pre:

zamestnávateľa za zamestnanca, ktorý je sporiteľ a nevypláca sa mu starobný dôchodok alebo predčasný starobný dôchodok podľa zákona č. 43/2004 Z. z. o starobnom dôchodkovom sporení a o zmene a doplnení niektorých zákonov v znení neskorších predpisov (ďalej len „zákon č. 43/2004“) **10 % z vymeriavacieho základu**, povinne dôchodkovo poistenú samostatne zárobkovo činnú osobu, ktorá je sporiteľ a nevypláca sa jej starobný dôchodok alebo predčasný starobný dôchodok podľa zákona č. 43/2004 Z. z., dobrovoľne dôchodkovo poistenú osobu, ktorá je sporiteľ a nevypláca sa jej starobný dôchodok alebo predčasný starobný dôchodok podľa zákona č. 43/2004 Z. z., štát za fyzické osoby, ktoré sú tzv. poistencami štátu, sú sporitelia a nevypláca sa im starobný dôchodok alebo predčasný starobný dôchodok podľa zákona č. 43/2004 Z. z. a Sociálnu poisťovňu za poberateľov úrazovej renty, ktorí do 31. júla 2006 nedovršili dôchodkový vek alebo im nebol priznaný predčasný starobný dôchodok a ktorí sú sporitelia a nevypláca sa im starobný dôchodok alebo predčasný starobný dôchodok podľa zákona č. 43/2004 z. z. **14 % z vymeriavacieho základu.**

2. Zmeny vo vylúčení povinnosti platiť poistné

S účinnosťou od 1. novembra 2022 bola schválená novela Zákonníka práce, ktorej cieľom, vychádzajúc zo smernice (EÚ) 2019/1158, bolo doplniť a spresniť ustanovenia, ktoré sa týkajú rovnováhy medzi pracovným a súkromným životom rodičov a osôb s opatrovateľskými povinnosťami, napr. inštitút tzv. otcovskej dovolenky.

Zároveň bola schválená novela zákona č. 461/2003 Z. z. o sociálnom poistení v znení neskorších predpisov podľa ktorej, v záujme transpozície záväzkov vyplývajúcich zo smernice EÚ 2019/1158, konkrétne v súvislosti s právom pracovníka na príspevok pri čerpaní otcovskej/rodičovskej dovolenky, otcovi dieťaťa vzniká nárok na materské v rozsahu dvoch týždňov (14 kalendárnych dní) v období šiestich týždňov od narodenia dieťaťa. Prekážkou tohto nároku nie je poberanie materského alebo rodičovského príspevku matkou dieťaťa. Vzhľadom na to, že obdobie poberania materského iným poistencom (otcom) je v podmienkach Slovenskej republiky v porovnaní s inými krajinami Európskej únie nastavené nadštandardne, tak celkové obdobie poberania materského (napr. 28 týždňov) sa rozdeľuje na dve obdobia poberania materského (napr. 2 týždne a 26 týždňov), t. j. v období otcovskej a rodičovskej dovolenky.

V tejto súvislosti sa od 1. januára 2024 spresňuje úprava vylúčenia povinnosti platiť poistné pre zamestnanca alebo povinne poistenú samostatne zárobkovo činnú osobu. Ak zamestnancovi alebo povinne poistenej samostatne zárobkovo činnnej osobe vznikne nárok na výplatu materského, obdobie vylúčenia povinnosti platiť poistné bude totožné s obdobím trvania nároku na výplatu materského.

Vylúčenie povinnosti platiť poistné sa uplatní aj na prípady, ak ku vzniku nároku na materské nedošlo z dôvodu, že nebola splnená podmienka nemocenského poistenia najmenej 270 dní v posledných dvoch rokoch pred pôrodom v prípade poistenkyne, alebo pred dňom, od ktorého žiada o priznanie materského v prípade iného poistenca (napr. otca). Ostatné podmienky nároku na materské však musia byť splnené. Týka sa to napr. podmienky starostlivosti o dieťa, podmienky absencie príjmu za vykonanú prácu u zamestnanca. Uvedené sa primerane vzťahuje aj na povinne poistenú samostatne zárobkovo činnú osobu, pri ktorej sa okrem starostlivosti o dieťa skúma aj podmienka zaplateného poistného.

V zmysle uvedeného bude mať vylúčenú povinnosť platiť poistné aj taký zamestnanec a povinne poistená samostatne zárobkovo činná osoba, ktorým nárok na materské nevznikne z dôvodu, že nespĺnili podmienku nemocenského poistenia najmenej 270 dní. V takomto prípade bude vylúčenie povinnosti platiť poistné trvať rovnaké obdobie a za rovnakých podmienok, ako by inak trval nárok na materské.

3. Štúdium sa započíta do obdobia nemocenského poistenia na dávku materské

Do obdobia 270 dní nemocenského poistenia sa poistenkyňi na nárok na materské **započíta aj obdobie štúdia na strednej alebo vysokej škole**, ktoré sa považuje za sústavnú prípravu na povolanie, ak poistenkyňa týmto štúdiom získala príslušný stupeň vzdelania. Zároveň stále platí, že základnou podmienkou nároku na materské je existencia nemocenského poistenia alebo plynutie ochrannej lehoty v deň vzniku dôvodu na poskytnutie materského.

4. Valorizácia dôchodkových dávok a úrazových dávok

Od 1. januára 2024 sa dôchodkové dávky budú okrem pravidelného ročného zvyšovania v januári zvyšovať aj skôr, a to v zásade vždy vtedy, ak miera inflácie za domácnosti dôchodcov za obdobie, ktoré začína kalendárnym mesiacom, v ktorom boli dôchodky naposledy zvyšované, presiahne päť percent. Štatistickému úradu Slovenskej republiky (ďalej len „ŠÚ SR“) sa ukladá povinnosť ihneď oznámiť Sociálnej poisťovni percento inflácie za domácnosti dôchodcov, ak zistí, že kumulatívna miera inflácie za príslušné obdobie presiahla päť percent. Následne Sociálna poisťovňa zrealizuje mimoriadne zvýšenie dôchodkových dávok v treťom kalendárnom mesiaci po oznámení ŠÚ SR.

Zároveň z dôvodu uplatnenia tzv. mimoriadnej valorizácie dôchodkových dávok v roku 2023, bude pri určovaní percenta zvyšovania dôchodkových dávok v následnej januárovej valorizácii v roku 2024 zohľadnené príslušné percento mimoriadneho zvýšenia dôchodkových dávok. Percento zvyšovania dôchodkových dávok v januári 2024 sa určí podľa vzorca na určenie percenta zvýšenia dôchodkovej dávky v prípade uplatnenia mimoriadnej valorizácie v predchádzajúcom roku, ktorý je uvedený v Prílohe č. 4a k zákonu č. 461/2003 Z. z. o sociálnom poistení .

Elektronický účet poistenca

Sociálna poisťovňa bude od 1. januára 2024 viesť elektronický účet poistenca (ďalej len „EUP“), ktorý nahradí individuálny účet poistenca. Poistenec si na základe žiadosti môže raz ročne požiadať o výpis z EUP. Výpis z EUP poskytne Sociálna poisťovňa poistencovi najneskôr do 60 dní od dátumu doručenia žiadosti o jeho vyhotovenie.¹

Mgr. Simona Bednárová
právník
Odborový zväz DREVO, LESY, VODA

ODBOROVÝ ZVÄZ
DREVO LESY VODA

¹ Dostupné online, zo dňa 11.1.2023 na: <https://www.employment.gov.sk/sk/socialne-poistenie-dochodkovy-system/socialne-poistenie/najvyznamnejsie-zmeny-socialnom-poistenii/zmeny-od-1-januara-2024.html>